

СТРАТЕГІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Клевцов К.М., доктор технічних наук, доцент

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

В роботі представлено аналіз сучасного стану легкої промисловості країни, запропоновані напрями розвитку галузі первинної переробки луб'яних культур.

Ситуація, в якій опинилася легка промисловість в процесі становлення нових ринкових методів господарювання, характерна для багатьох галузей промисловості України. 1996 показав ще більше загострення всіх проблем легкої промисловості, де спад виробництва становив 25,4%, а в промисловості в цілому – 11,6% [1].

За підсумками 2000 року рентабельно спрацювало 57% середніх і великих і 47% малих підприємств галузі.

Основні причинами такого стану галузі в економічному розвитку країни є:

- зростання цін на енергоносії та сировину призвели до значного збільшення вартості готових товарів легкої промисловості;
- різке зниження купівельна спроможність населення;
- обтяжлива податкова політика не дає можливості формування на підприємствах оборотних коштів, що тягне за собою інтенсивне старіння основних виробничих фондів;
- встановлення дуже високих процентних ставок на банківські кредити;
- руйнування фінансово-кредитної системи;
- процеси комерціалізації та приватизації підприємств торгівлі не керовані, що призводить до зацікавленості торгівлі реалізацією імпортних, а не вітчизняних товарів;
- відсталі технології, висока енергоємність виробництва, застаріле обладнання, невідповідність українських стандартів готової продукції міжнародним стандартам ускладнюють вихід на західні ринки.

Після 2000 року по теперішній час ці показники розвитку текстильної та легкої промисловості тільки погіршилися завдяки повної відсутності фінансування та державної програми підтримки галузі.

До числа негативних факторів, які впливають на використання виробничого потенціалу, відноситься відсутність механізму економічного стимулювання і недосконалі методи контролю якості продукції безпосередньо на підприємствах-виробниках.

Наведені дані підтверджують необхідність пошуку та впровадження нових стратегій управління підприємствами галузі. В результаті аналізу встановлено, що підприємства легкої промисловості використовують

практично всі стратегії, адаптуючи їх до нових умов, які постійно виникають. Основний натиск при цьому робиться на створення відсутніх ланок розірваних господарських ланцюжків (вертикальна інтеграція), на більш глибоку асортиментну політику (стратегія інтенсивного росту і концентрації диверсифікації), а також на підтримку і розширення фінансово-інвестиційних можливостей завдяки залученню іноземних капіталів. Україна все більше стає привабливою для іноземних інвесторів.

Слід зазначити, що напрямками розвитку галузей легкої промисловості є: оновлення підприємств на основі досягнень НТП сучасним обладнанням; повне і ефективне використання натуральної і штучної (синтетичного) сировини; розширення асортименту і підвищення конкурентоспроможності продукції, а також використання нетрадиційної сировини.

Наслідком і метою розширення асортименту продукції в легкій промисловості є її конкурентоспроможність. Заходами її здійснення є:

- широка реклама продукції вітчизняного виробництва та науково-технічних розробок шляхом проведення виставок, ярмарків, аукціонів, видання інформаційних і рекламних матеріалів;
- розвиток фірмової торгівлі з широким асортиментом;
- створення регіональних органів сертифікації продукції;
- зміна форм власності згідно з чинним законодавством;
- створення необхідних умов для підвищення ефективності експортних операцій;
- впровадження у виробництво закордонних технологічних процесів і передових методів управління виробництвом.

Також для стабільного розвитку легкої промисловості необхідно розробити за аналогією з розвиненими країнами модель розвитку вітчизняної легкої промисловості з урахуванням всіх її національних особливостей і сучасної оцінки геополітичних факторів. На першому етапі слід розробити новітні ресурсо- та енергозберігаючі технології згідно з реаліями ринку.

Жодна галузь промисловості не може зрівнятися з легкою промисловістю за рівнем забезпечення населення, своєї віддачі і потенціалу економічного зростання. Ні Світовий банк, ні Міжнародний валютний фонд і ніякі інші інвестори не зможуть забезпечити таких вкладень, як власний народ. Оскільки, навіть якщо в розрахунку на рік, в нашій країні буде спожито власних товарів на тисячу гривень на одну людину, то Україна буде мати близько 40 мільярдів надходжень. Ця цифра говорить сама за себе. Виходячи з цього, відродження вітчизняної легкої промисловості необхідно починати негайно, починаючи з товарів народного споживання. І це політично, економічно та соціально обґрунтовано, вигідно для якнайшвидшого економічного відродження України.

Забезпечити це відродження можна і необхідно тільки за умови, що заходи будуть системними і комплексними, цілеспрямованими і достатніми для отримання відчутних позитивних результатів. До таких заходів належать:

- максимально можливе зниження податкового пресу;
- пільгове кредитування, модернізація та поповнення необхідних оборотних коштів;
- амністія або повна реструктуризація боргів;
- митні тарифи;
- інформація та реклама для вітчизняних товаровиробників;
- протекціонізм в експорті;
- пільгові тарифи на сировину та енергоносії.

Виробництво непродовольчих товарів народного споживання в розвинених країнах є пріоритетним, внаслідок чого ці країни не тільки задовольняють основну частину національного попиту на такі товари власними силами, але й забезпечують розвиток споріднених галузей, що дає можливість створити значну кількість робочих місць і забезпечити більше половини бюджетних надходжень.

Наприклад, в Італії та Кореї, які серед інших країн найбільш динамічно розвиваються в останні 20 років, в першу чергу у виробництві товарів народного споживання – текстиль, взуття і одяг складають важливі статті експортних надходжень. Ще в 1985 році тільки за цими статтями названі країни мали по 4 мільярди доларів експортних надходжень.

Легка промисловість може стати базовим джерелом створення загальнодержавних фінансових формувань необхідних фінансовому ринку, а також дасть можливість створити за короткий час інвестиційний потенціал для інших галузей промисловості і важливих соціальних програм. Тому в стратегічних інтересах України необхідно створити стартові умови для "запуску" легкої промисловості в режим стійкого функціонування і досягнення рівня самофінансування.

Якою б важкою не була в даний момент ситуація в легкій промисловості, вона аж ніяк не безвихідна. Легка промисловість є дуже перспективною галуззю.

Для того, щоб уявити собі можливі шляхи розвитку легкої та текстильної галузі в Україні, необхідно, насамперед, оцінити з різних точок зору її сьогодишнє становище в світовому розподілі праці; наявність сировинних ресурсів, вартість робочої сили, вартість енергії та ресурсів і т.д.

На сьогоднішній день, безумовно, лідером у легкої та текстильної промисловості є Китай, країни Середньої і Південно-Східної Азії, а також бурхливо розвиваються останнім часом країни Південної Америки. Однак географічне положення України, а саме розташування між Європою і Росією, дає їй ряд додаткових переваг і можливостей для

розвитку легкої та текстильної промисловості, точніше її певних напрямів, які характеризуються наявністю власної сировинної бази, а це в першу чергу – луб'яні культури.

Для наочності почнемо з аналізу ринку. В даний час для виробництва тканини в Україні і за кордоном використовуються різноманітні види волокон, а саме:

- натуральні волокна (бавовна, льон, шовк, шерсть, віскоза);
- різні типи синтетичних волокон.

З перерахованих вище натуральних волокон в Україні в даний час виробляються деякі види грубої вовни, а також льон і прядиво (в дуже малих кількостях). Виробництво синтетичних волокон в даний час знаходиться за кордоном, у тому числі в Білорусії. Таким чином, на даний момент Україна не є виробником сировини для основних видів текстильного виробництва, а відповідно, закупаючи і ввозячи цю сировину, за інших рівних умов не зможе бути конкурентоспроможною в порівнянні з країнами, що виробляють сировину і готову продукцію в масовому сегменті ринку.

Однак, враховуючи специфіку країн Європи, які виробляють сировину і масову готову продукцію, можна з упевненістю сказати, що при правильному економічному підході в Україні можна відновити виробництво натуральних тканин. Враховуючи традиції та високу кваліфікацію фахівців, а також стагнацію виробництва в Європі при створенні привабливих умов, багато європейських фірми із задоволенням розмістять таке виробництво і замовлення на території України. Крім того, цікавий розвиток для країни може отримати інвестування коштів у виробництво льону та продукції з нього в традиційних регіонах.

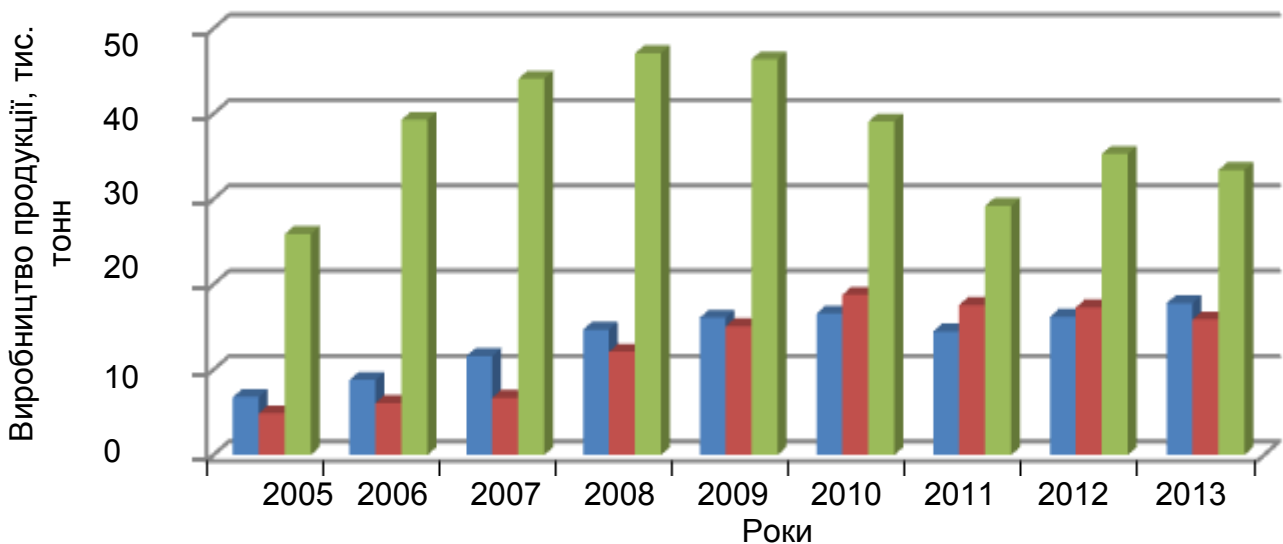
Ринок льону – не такий на сьогодні ємний, однак, це саме той сегмент, на якому Україна може займати свої позиції по повному циклу: від виробництва сировини до прядіння, ткацтва та оздоблення.

Якщо окремо розглядати галузь первинної обробки луб'яних волокон, то можна констатувати той факт, що на сучасному етапі її розвитку до цих пір застосовуються вітчизняні технології, які характеризуються високою метало- та енергоємністю обладнання, великими втратами волокнистої продукції та значним зниженням її якості.

Однак розроблені сучасні технології не можуть знайти ефективного впровадження за браку коштів на закупівлю новітнього закордонного обладнання, або виготовлення більш досконалого вітчизняного. Це тягне за собою збільшення собівартості і відповідно зменшення попиту, в результаті чого істотно знижується інвестиційна привабливість цих технологій, що призводить до консервації існуючих підприємств.

Статистичні дані, наведені на рисунку, показують, що виробництво таких видів продукції, як неткані матеріали та вата за останні 10 років збільшилася більш ніж у два рази, а виробництво паперу з кожним роком невинно зростає.

Однак слід зауважити той факт, що вся ця продукція виробляється з імпортованої сировини, закупівля якої вимагає значних валютних капіталовкладень.



- Неткані матеріали, тис. т.	6,8	8,8	11,6	14,7	16,1	16,6	14,5	16,2	17,8
- Вата, тис. т.	4,9	6,1	6,7	12,1	15,1	18,8	17,6	17,3	15,9
- Папір, картон, тис. т.	25,9	39,3	44,1	47,1	46,4	39,1	29,2	35,3	33,4

Рис. – Виробництво продукції на основі целюлозовмісної сировини

Аналіз наведених даних дозволить зробити висновок, що поряд із загальним зниженням посівних площ під ці культури України ще зберігає потужний виробничий потенціал, який необхідно направити на задоволення потреб виробників в інших галузях народного господарства країни [2].

У зв'язку з цим перед галуззю постає проблема необхідності переходу на нові енерго-і ресурсозберігаючі технології та обладнання, які б дозволили забезпечити виробництво нових видів целюлозовмісної текстильної сировини.

Зрозуміло, що реалізація даної або близькою за ідеологією стратегії – це справа не одного дня, а справа будівництва та підготовки ринку в певному напрямі.

1. *Экономическая география СССР. Часть 1. Изд. 2-е/под ред. А.Т. Хрущева, И.В. Никольского. – Изд-во Моск. ун-та, 1985, с.296 с ил.*

2. *Про підтримку вітчизняного льоно- та конопле виробництва: Постанова Кабінету Міністрів України № 350 від 11.03.1999// Зібрання законодавства України. Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України. – К.: – 1999.*

СТРАТЕГИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЛЕГКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УКРАИНЫ

Клевцов К.Н.

В работе представлен анализ современного состояния легкой промышленности страны, предложены направления развития отрасли первичной переработки лубяных культур.

STRATEGY AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT OF LIGHT INDUSTRY IN UKRAINE

Klevtsov K.

The paper presents an analysis of the current state of the light industry of the country, proposed industry trends primary processing of bast crops.

УДК 338.1:338.512:338.31:633.522

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ВИТРАТ НА ВИРОЩУВАННЯ ТЕХНІЧНИХ КОНОПЕЛЬ

Примаков О.А., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник

Козорізенко М.П.

ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ЛУБ'ЯНИХ КУЛЬТУР ІСГПС НААН

У статті подано результати аналізу структури витрат на вирощування технічних конопель в залежності від способів збирання.

Постановка проблеми. Розвиток галузі коноплярства в сучасних ринкових умовах неможливий без впровадження у виробництво останніх селекційних, технологічних та інженерних досягнень. Все це є основою підвищення ефективності господарської діяльності в галузі та сприяє створенню якісного конкурентного середовища всередині країни. Підвищення якості вітчизняної коноплепродукції, в свою чергу, дозволить виходити на міжнародні ринки та створювати позитивний інвестиційний імідж для України.

Одним з актуальних завдань сьогодення в галузі є зниження собівартості одержаної продукції, що дозволить підвищити її доступність для різних груп населення і відповідно розширити внутрішні ринки збуту товару.